

Nachtvinders op licht op de Sint-Pietersberg in 2013 en 2014

Paul Vossen, Proosdijweg 73, 6214 RK Maastricht

Mark de Mooij, Savelsbosch 26, 6228 SB Maastricht

In 2013 en 2014 hebben de auteurs een nachtvlinderinventarisatie uitgevoerd op voornamelijk het zuidelijk deel van de Sint-Pietersberg. Hierbij is 84 keer het laken opgesteld en zowel gekeken naar macro- als micronachtvinders. Er is een aantal vermeldenswaardige soorten gezien. Dit artikel bespreekt de resultaten van deze inventarisatie.

DE LOCATIE EN WERKWIJZE

Van 6 maart tot 31 oktober 2013 is in totaal op 36 avonden geïnventariseerd met licht. Hierbij werd gebruik gemaakt van een klassieke verticale lakenopstelling met aan twee kanten een menglichtlamp van 250 Watt. Bij weinig wind werd geïnventariseerd op het hoogste punt van de Observant op een hoogte van ongeveer 170 m +NAP. De top van de Observant is kaal met bij helder weer een uitzicht tot wel 40 km. De heuvel zelf is begroeid met voornamelijk eik (*Quercus spec.*) en berk (*Betula spec.*). Bij sterke wind werd het laken 60 m lager opgesteld, op een plek die bekend staat als de picknickplaats bij de voormalige parkeerplaats van de Observant. De begroeiing rondom is te vergelijken met die van de top. Doorgaans startte het onderzoek een half uur voor zonsondergang en duurde tot drie uur erna.

In 2014 is het onderzoek herhaald. Vanaf 24 februari tot 26 oktober is gedurende 36 avonden op dezelfde locaties van de Sint-Pietersberg geïnventariseerd. Hiernaast is ook negen maal in het Popelmonde dal nabij de Duivelsgrot en drie maal aan de noordzijde van de Sint-Pietersberg in een open vlakte nabij Fort Sint-Pieter gevangen.

DE ONDERZOEKSOPZET

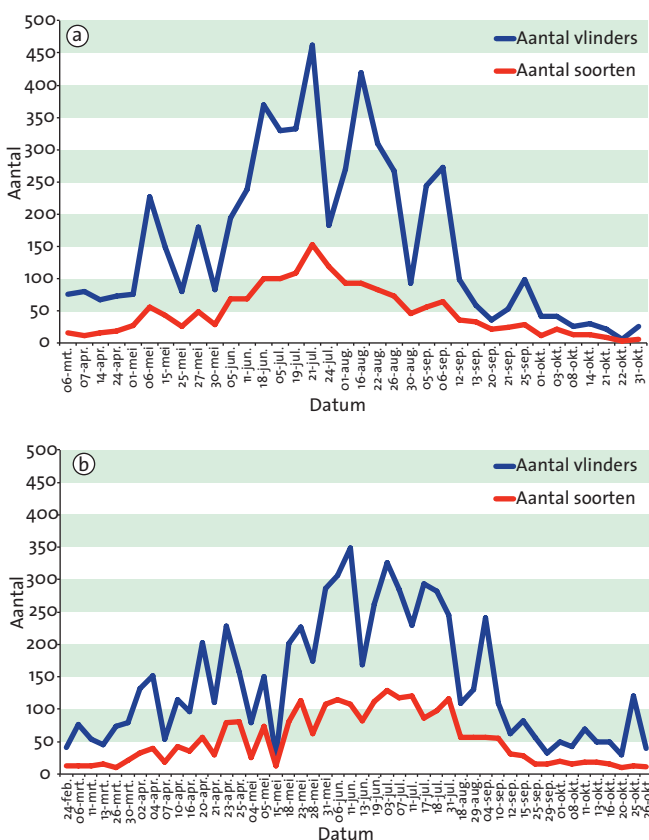
Hoewel het onderscheid tussen macro- en micronachtvinders volstrekt artificieel is (ELLIS *et al.*, 2013), is de kennis van deze laatste groep en ook de determinatie ervan, zeker tot het verschijnen van de eerste Engelse veldgids over micronachtvinders (STERLING & PARSONS, 2013) slechts het aandachtsgebied geweest van specialisten waarvan er in Nederland zo'n 50 tot 100 rondlopen (persoonlijke mededeling A. Cox). Macronachtvinders daarentegen staan veel meer in de belangstelling. Honderden mensen houden zich met deze groep bezig, in het verleden vooral verzamelaars, maar sinds het verschijnen van een Nederlandse veldgids (WARING & TOWNSEND,

2006) juist veel niet verzamelaars. De opkomst van de internetpagina's waarneming.nl en waarnemingen.be heeft vanaf 2005 ongetwijfeld verder bijgedragen aan de populariteit van het bekijken van nachtvinders. Door de mogelijkheid fotomateriaal te vergelijken is het determineren vergemakkelijkt en is via deze internetpagina's ook de status van veel gewone soorten veel directer zichtbaar gemaakt.

De micro's zijn bewust in dit onderzoek op de Sint-Pietersberg betrokken omdat de auteurs ervan uitgaan dat het onderscheid tussen macro's en micro's op termijn meer zal gaan vervagen. Daarbij moet wel aangetekend worden dat slechts een beperkt aantal micro's op licht afkomt en het toepassen van meerdere vangstmethoden, zoals bijvoorbeeld overdag zoeken een veel completer beeld oplevert. Bij de macro's speelt dat minder omdat ongeveer 90 procent van de 's nachts vliegende soorten in meer of mindere mate op licht afkomen. Typisch dagactieve soorten zoals bijvoorbeeld de op de Sint-Pietersberg veel voorkomende Sint-jansvlinder (*Zygaena filipendulae*) zijn tijdens dit onderzoek niet vastgesteld.

Voor de status van de waargenomen soorten is in dit artikel de voorlopige Nederlandse Rode lijst (ELLIS *et al.*, 2013) aangehouden. Deze lijst maakt onderscheid tussen niet bedreigd (295 soorten in Nederland), gevoelig (96 soorten), de categorieën kwetsbaar (135 soorten), bedreigd (102 soorten) en ernstig bedreigd (63 soorten).

Een vergelijking met eerdere onderzoeken van hetzelfde gebied

Naam	Wetenschappelijke naam	Status	2013	2014
Zomervlinder	<i>Geometra papilionaria</i>	g	x	x
Tere zomervlinder	<i>Hemistola chrysoprasaria</i>	b	x	x
Zwartstipspanner	<i>Scopula nigropunctata</i>	b	x	x
Egale stipspanner	<i>Idea straminata</i>	k	x	x
Bruine vierbandspanner	<i>Xanthorhoe spadicearia</i>	g	x	x
Bruinbandspanner	<i>Scotopteryx chenopodiata</i>	k	x	x
Rozenspanner	<i>Earophila badiata</i>	b		x
Getekende rozenspanner	<i>Anticlea derivata</i>	g		x
Blauwbandspanner	<i>Cosmorhoe ocellata</i>	k	x	x
Dennenbandspanner	<i>Pungeleria capreolaria</i>	g		x
Gewone agaatspanner	<i>Eulithis populata</i>	b	x	x
Oranje bruinbandspanner	<i>Cidaria fulvata</i>	g	x	
Bessentakvlinder	<i>Eulithis mellinata</i>	k		x
Oranje bruinbandspanner	<i>Cidaria fulvata</i>	g		x
Bruine bosrankspanner	<i>Horisme vitalbata</i>	b		x
Tweelingbosrankspanner	<i>Horisme radicata</i>	n		x
Wegedoornspanner	<i>Philereme transversata</i>	b	x	x
Berberispanner	<i>Pareulype berberata</i>	b	x	x
Donkere ogentroostspanner	<i>Perizoma bifaciata</i>	g	x	x
Wilgendwergspanner	<i>Eupithecia tenuiata</i>	k	x	x
Esdoornwergspanner	<i>Eupithecia inturbata</i>	g	x	x
Bosrankwergspanner	<i>Eupithecia haworthiata</i>	b	x	x
Silenedwergspanner	<i>Eupithecia venosata</i>	b	x	
Lindewergspanner	<i>Eupithecia egenaria</i>	i	x	x
Gewone dwergspanner	<i>Eupithecia vulgata</i>	g	x	x
Schermbloemdwergspanner	<i>Eupithecia tripunctaria</i>	k	x	x
Grijze dwergspanner	<i>Eupithecia subfuscata</i>	k	x	x
Oranje dwergspanner	<i>Eupithecia icterata</i>	b	x	x
Fruitboomdwergspanner	<i>Eupithecia insigniata</i>	eb		x
Witvlakdwergspanner	<i>Eupithecia succenturiata</i>	k		x
Sleedoornwergspanner	<i>Eupithecia chloerata</i>	g		x
Guldenroeddwergspanner	<i>Eupithecia virgaureata</i>	k	x	x
Fijnsparwergspanner	<i>Eupithecia tantillaria</i>	k	x	x
Leverkleurige spanner	<i>Euchoeca nebulata</i>	k	x	x
Wit spannertje	<i>Asthena albulata</i>	b	x	x
Geel spannertje	<i>Hydrelia flammeolaria</i>	k	x	x
Lichte blokspanner	<i>Lobophora halterata</i>	b	x	x
Vroege blokspanner	<i>Trichopteryx carpinata</i>	k	x	x
Esdoornblokspanner	<i>Nothocasis sertata</i>	n		x
Zwarte-w-vlinder	<i>Macaria wauaria</i>	k	x	x
Kleine herculesspanner	<i>Cepphis advenaria</i>	k	x	x
Lindeherculesje	<i>Selenia lunularia</i>	b	x	x
Herculesje	<i>Selenia dentaria</i>	g	x	x
Dunvlerkspanner	<i>Lycia hirtaria</i>	b		x
Vroege spanner	<i>Biston strataria</i>	k	x	x
Peper-en-zoutvlinder	<i>Biston betularia</i>	g	x	x

TABEL 1A

Bijzondere spanners (*Geometridae*) op het zuidelijk deel van de Sint-Pietersberg in 2013 met status volgens de voorlopig Rode lijst macronachtvlinders (ELLIS et al., 2013): nb: niet bedreigd; g: gevoelig; k: kwetsbaar; b: bedreigd; eb: ernstig bedreigd; i: incidenteel en n: nieuw voor Nederland.

is om twee redenen niet te maken. Het enige bekende onderzoek is dat van POST (2011), dat zich echter beperkt tot de maanden juni 2008 en juni 2010. Het is een weergave van wat de secties Snellen en Ter Haar van de Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV) hebben vastgesteld over de gehele Sint-Pietersberg, dus met al haar biotopen, waaronder ook de hellingschraalgraslanden. Bovendien is niet alleen 's nachts met licht, maar ook overdag op zicht geïnventariseerd. Hetzelfde geldt voor de gegevens van de Sint-Pietersberg

Naam	Wetenschappelijke naam	Status	2013	2014
Bruine breedvleugeluil	<i>Diarsia brunnea</i>	k	x	x
Gewone breedvleugeluil	<i>Diarsia rubi</i>	g	x	x
Trapeziumuil	<i>Xestia ditrapezium</i>	b		x
Late heide-uil	<i>Xestia agathina</i>	g		x
Bruine groenuil	<i>Anaplectoides prasina</i>	b		x
Spurrie-uil	<i>Hadula trifolii</i>	g	x	x
Marmeruil	<i>Polia nebulosa</i>	b	x	x
Kooluil	<i>Mamestra brassicae</i>	g	x	x
Tweekleurige uil	<i>Hecatera bicolorata</i>	k	x	x
Sierlijke voorjaarsuil	<i>Orthosia gracilis</i>	k	x	x
Populierenvoorjaarsuil	<i>Orthosia populeti</i>	k		x
Kamillevlinder	<i>Cucullia chamomillae</i>	b	x	x
Grauwe monnik	<i>Cucullia umbratica</i>	g	x	x
Variabele herfstuil	<i>Agrochola lychnides</i>	b	x	
Gewone gouduil	<i>Xanthia icteritia</i>	k	x	x
Essengouduil	<i>Atethmia centrigo</i>	nb	x	x
Saffraangouduil	<i>Tiliacea aurago</i>	k	x	x
Brede w-uil	<i>Lacanobia w-latinum</i>	k		x
Bont schaapje	<i>Acrionicta aceris</i>	k	x	x
Schaapje	<i>Acrionicta leporina</i>	g	x	x
Drietand	<i>Acrionicta tridens</i>	k	x	x
Psi-uil	<i>Acrionicta psi</i>	k	x	x
Eenstreepgrasuil	<i>Mythimna conigera</i>	b		x
Schijn-piramidevlinder	<i>Amphipyra berbera</i>	nb	x	x
Agaatvlinder	<i>Phlogophora meticulosa</i>	g	x	x
Tweekleurige heremietuil	<i>Ipimorpha subtusa</i>	k	x	x
Gele uil	<i>Enargia paleacea</i>	b	x	x
Populierenuil	<i>Parastichtis suspecta</i>	k	x	x
Donkere iepenuil	<i>Cosmia affinis</i>	k	x	x
Maanuiltje	<i>Cosmia pyralina</i>	k	x	x
Zwartrandgrasuil	<i>Apamea epomidion</i>	i		x
Kweekgrasuil	<i>Apamea sordens</i>	g	x	x
Bosgrasuil	<i>Apamea scolopacina</i>	k	x	x
Bont halmuiltje	<i>Oligia versicolor</i>	k	x	x
Roodbruine vlekuil	<i>Amphipoea oclea</i>	b		x
Gewone grasuil	<i>Luperina testacea</i>	g	x	x
Huisuil	<i>Paradrina clavipalpis</i>	k	x	x
Oranje o-vlinder	<i>Pyrrhia umbra</i>	k	x	x
Grote groenuil	<i>Bena bicolorana</i>	k	x	x
Getekende gamma-uil	<i>Macdunnoughia confusa</i>	g	x	x
Donkere jota-uil	<i>Autographa pulchrina</i>	b		x
Brandnetelkapje	<i>Abrostola tripartita</i>	k	x	x
Paddestoeluil	<i>Parascotia fuliginaria</i>	k		x

TABEL 1B

Bijzondere uilen (*Noctuidae*) op het zuidelijk deel van de Sint-Pietersberg in 2013 met status volgens de voorlopig Rode lijst macronachtvlinders (ELLIS et al., 2013): g nb: niet bedreigd; g: gevoelig; k: kwetsbaar; b: bedreigd; eb: ernstig bedreigd; i: incidenteel en n: nieuw voor Nederland.

van de Vlaamse Vereniging voor Entomologie, welke zijn verkregen via de heer W. de Prins van deze organisatie. Ook deze zijn gedaan in een breed scala aan biotopen en daarom niet vergelijkbaar met de twee boslocaties waar dit onderzoek zich in 2013 en 2014 voornamelijk op geconcentreerd heeft.

De waarnemingen van dit onderzoek zijn gedocumenteerd en terug te vinden op waarneming.nl. Bij de determinatie van een aantal moeilijk op naam te brengen soorten hebben Marcel Prick, Anton Cox en Frans Cupedo geholpen. Figuur 1 geeft een indicatie van het verloop van het aantal soorten en individuen macro- en micronachtvlinders gedurende het onderzoek in de jaren 2013 en 2014.

Naam	Wetenschappelijke naam	Familie	Status	2013	2014
Slawortelboorder	<i>Korscheltellus lupulinus</i>	Wortelboorders (Hepialidae)	k	x	x
Vroegvisstaartje	<i>Nola confusalis</i>	Visstaartjes (Nolidae)	k	x	x
Dromedaris	<i>Notodonta dromedarius</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	g	x	x
Kameeltje	<i>Notodonta ziczac</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	g	x	x
Snuitvlinder	<i>Pterostoma palpina</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	g	x	x
Maantandvlinder	<i>Drymonia ruficornis</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	k	x	x
Eekhoorn	<i>Stauropus fagi</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	k	x	x
Draak	<i>Harpyia milhauseri</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	k	x	x
Wilgentandvlinder	<i>Notodonta tritophus</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	k		x
Populiertandvlinder	<i>Gluphisia crenata</i>	Tandvlinders (Notodontidae)	k		x
Roesje	<i>Scoliopteryx libatrix</i>	Spinneruilen (Erebidae)	g	x	x
Bruine sikkelluil	<i>Laspeyria flexula</i>	Spinneruilen (Erebidae)	b	x	x
Rozenblaadje	<i>Mitochrista miniata</i>	Spinneruilen (Erebidae)	k	x	x
Platbeertje	<i>Eilema lurideola</i>	Spinneruilen (Erebidae)	g	x	x
Hageheld	<i>Lasiocampa quercus</i>	Spinners (Lasiocampidae)	g	x	x
Bleke eenstaart	<i>Falcaria lacertinaria</i>	Eenstaartjes (Drepanidae)	k	x	x
Beukeneenstaart	<i>Watsonalla cultraria</i>	Eenstaartjes (Drepanidae)	k	x	x
Orvlinder	<i>Tethea or</i>	Eenstaartjes (Drepanidae)	k	x	x
Peppel-orvlinder	<i>Tethea ocularis</i>	Eenstaartjes (Drepanidae)	g	x	x
Berken-orvlinder	<i>Tethea fluctuosa</i>	Eenstaartjes (Drepanidae)	k	x	x
Lente-orvlinder	<i>Achlya flavicornis</i>	Eenstaartjes (Drepanidae)	k	x	x

MACRONACHTVLINDERS

In totaal zijn gedurende het onderzoek 307 soorten macronachtvlinders vastgesteld [tabel 1a, b en c], waarvan 27 in de categorie gevoelig, 52 in de categorie kwetsbaar, 23 in de categorie bedreigd, twee in de categorie ernstig bedreigd en één in de categorie incidenteel conform de voorlopige Rode lijst macronachtvlinders (ELLIS *et al.*, 2013). Een aantal bijzondere waarnemingen, waaronder twee nieuwe soorten voor Nederland, wordt in dit hoofdstuk nader beschreven.

Twee nieuwe macronachtvlinders voor Nederland

Gericht onderzoek naar de Egale bosrankspanner (*Horisme tersata*) en de daarop lijkende soort Tweelingbosrankspanner (*Horisme radicularia*) in Zuid-Limburg heeft op 4 mei 2014 op de Sint-Pietersberg geleid tot de eerste zekere waarneming van de Tweelingbosrankspanner voor Nederland. Een artikel over het voorkomen van deze soort in Nederland is in voorbereiding.

De tweede nieuwe macronachtvlinder voor Nederland die tijdens dit onderzoek op de Sint-Pietersberg is ontdekt, is de Esdoornblokspanner (*Nothocasis sertata*). De soort staat niet afgebeeld in de

TABEL 1C

Bijzondere macronachtvlinders (overige families) op het zuidelijk deel van de Sint-Pietersberg in 2013 met status volgens de voorlopige Rode lijst macronachtvlinders (ELLIS *et al.*, 2013): nb: niet bedreigd; g: gevoelig; k: kwetsbaar; b: bedreigd; eb: ernstig bedreigd; i: incidenteel en n: nieuw voor Nederland.

Nachtvlindergids (WARING & TOWNSEND, 2006) en behoort tevens tot een geslacht dat in Nederland niet voorkomt. De soort vliegt laat in het jaar (van september tot half oktober) en leeft monofaag op Gewone esdoorn (*Acer pseudoplatanus*). Hij komt af op licht, maar vliegt ook overdag. De vlinder huppelt dan als het ware van esdoorn naar esdoorn. De vondst is zo bijzonder omdat de meest dichtbij gelegen populaties zowel zuidelijk als oostelijk momenteel op meer dan 300 km afstand zijn gelegen (AG RHEINISCH-WESTFÄLISCHER LEPIDOPTEROLOGEN, 2014;

GUYONNET, 2014). De Esdoornblokspanner [figuur 2] werd op 29 september 2014 gezien.

Bijzondere dwergspanners

Er werden gedurende het onderzoek vijf zeer bijzondere dwergspanners aangetroffen, namelijk de Silenedwergspanner (*Eupithecia venosata*), de Lindedwergspanner (*Eupithecia egenaria*), de Sleedoorndwergspanner (*Pasiphila chloerata*), de Fruitboomdwergspanner (*Eupithecia insigniata*) en de Vroege dwergspanner (*Eupithecia lanciata*).

De Silenedwergspanner is een soort die in geheel Europa algemeen voorkomt (LERAUT, 2003). In Nederland is de vlinder zeer zeldzaam (WARING & TOWNSEND, 2006). Na 1980 zijn 49 waarnemingen van deze soort gedaan, waarvan 46 in Zuid-Limburg (bron: Noctua, het gegevensbestand van De Vlinderstichting en de Werkgroep Vlinderfaunistiek, 19 juni 2013). Ook in België is ze zeer zeldzaam; op waarnemingen.be (geraadpleegd 16 juni 2014) wordt tot 2014 slechts melding gemaakt van één waarneming van deze soort. De opmerkelijke en bijzonder fraaie tekening van deze soort maakt dat ze niet te verwarren is met andere dwergspanners. De Silenedwergspanner werd tijdens dit onderzoek op 18 juni 2013 in het zuidelijk deel van de Sint-Pietersberg vastgesteld.

De zeldzaamste dwergspanner die gedurende dit onderzoek werd aangetroffen was de Lindedwergspanner op 27 mei 2013 en op 23 en 25 april 2014 [figuur 3]. Deze soort is in Nederland alleen bekend van Twello (30 juni 1935), Apeldoorn (25 mei 1953) en Schaarsbergen (9 mei 1988, 7 en 12 juni 1988 en 22 mei 1989), telkens een exemplaar (bron: Noctua, 6 juni 2013). Ze heeft een Midden-Europese verspreiding (LERAUT, 2003) en is gebonden aan linde (*Tilia spec.*). De rups leeft van de stuifmeelkorrels

FIGUUR 2

De Esdoornblokspanner (*Nothocasis sertata*) werd op 29 september 2014 op de Sint-Pietersberg gezien (foto: Mark de Mooij).

FIGUUR 3

De Lindedwergspanner (*Eupithecia egenaria*) is de zeldzaamste dwergspanner die gedurende dit onderzoek werd aangetroffen (foto: Sandra Lamberts).

van de bloesem van de bomen, waardoor de imago's die op dit zeer selectieve voedsel zijn aangepast een zeer beperkte vliegtijd kennen. De Lindedwergspanner komt slechts lokaal voor en is buitengewoon lastig te herkennen door het ontbreken van duidelijke veldkenmerken. De wetenschappelijke soortnaam *egenaria*, dat letterlijk 'de armoedige' betekent, verwijst hiernaar. De meest gebruikte veldgids (WARING & TOWNSEND, 2006) beeldt deze soort maar matig af. In het veld valt het grote maar vooral ook breed gerekte uiterlijk van deze vlinder op, vergelijkbaar met bijvoorbeeld Egale dwergspanner (*Eupithecia absinthiata*) en Bijvoetdwergspanner (*Eupithecia innotata*). Dit komt bij de afbeelding van de Lindedwergspanner in deze gids onvoldoende tot uitdrukking. Het geringe aantal waarnemingen van deze soort is verklaarbaar aangezien de vlinder slecht op licht afkomt (WARING & TOWNSEND, 2006) en in de kruinen van bomen verblijft.

De Sleedoordwergspanner is een relatieve nieuwkomer die pas sinds 1976 in ons land bekend is. De soort is zoals de naam aangeeft gebonden aan Sleedoorn (*Prunus spinosa*). Hoewel de Sleedoordwergspanner verspreid over het land is vastgesteld, ligt de hoogste waarnemingsdichtheid in Zuid-Limburg (DE VLINDERSTICHTING & WERKGROEP VLINDERFAUNISTIEK, 2014). Op 23 mei 2014 kwam er één exemplaar van deze soort op het licht af.

De Fruitboomdwergspanner is net als de Sleedoordwergspanner een soort die verspreid in het land voorkomt. De soort heeft naast de IJsseluitwaarden Zuid-Limburg als zwaartepunt qua waarnemingsdichtheid (DE VLINDERSTICHTING & WERKGROEP VLINDERFAUNISTIEK, 2014). Tijdens het onderzoek werd de soort op 20 april 2014 gezien. De Vroege dwergspanner is een soort die gebonden is aan Fijnspaar (*Picea abies*) en Europese lork (*Larix decidua*). Het is een dwergspanner die vroeg in het jaar vliegt: van medio maart tot eind april. Buiten het Vijlenerbos, waar de soort een populatie heeft, zijn er sinds 1984 maar een zestal waarnemingen uit Nederland bekend (DE VLINDERSTICHTING & WERKGROEP VLINDERFAUNISTIEK, 2014). De soort werd gezien op 4 april 2014. Opmerkelijk genoeg werd deze soort enkele dagen eerder, op 31 maart, vastgesteld in Margraten (bron: waarneming.nl 13 januari 2015).

Overige bijzondere waarnemingen

Van twee soorten waren de hoge aantallen voor Nederlandse begrippen opmerkelijk. Van de Marmeruil (*Polia nebulosa*) werden op 5 juli 2013 20 exemplaren gezien [figuur 4]. Verder werd het Wit spannertje (*Asthena albutata*) in opvallend hoge aantallen aangetroffen, met 37 exemplaren in 2013 waarvan twaalf op 15 mei 2013. In 2014 werden er nog eens 74 gevangen, waarvan maximaal tien op de avond van 4 mei 2014. Ook bijzonder was

het voorkomen van de Donkere ogentroostspanner (*Perizoma bifiata*); buiten de kust wordt deze vlinder slechts incidenteel vastgesteld (DE VLINDERSTICHTING & WERKGROEP VLINDERFAUNISTIEK, 2014).

Op 4 april 2014 vloog zowel de Rozenspanner (*Europhila badiata*) als de Getekende rozenspanner (*Anticlea derivata*) op het laken af. Gezien eerdere waarnemingen van beide soorten op de Sint-Pietersberg was het voorkomen er bekend. Toch werden gedurende het onderzoek de soorten slechts eenmaal gezien.

Zeer bijzonder was op 13 juni 2014 de vondst van een Zwartrandgrasuil (*Apamea epomidion*). Van deze soort zijn maar enkele Nederlandse waarnemingen bekend, waarvan de meeste uit Zuid-Limburg (DE VLINDERSTICHTING & WERKGROEP VLINDERFAUNISTIEK, 2014).

MICRONACHTVLINDERS

De meeste soorten nachtvlinders die gerekend worden tot de microlepidoptera en tijdens het onderzoek zijn vastgesteld zijn in Nederland in meer of mindere mate algemeen [figuur 5]. De vaststelling van een aantal bijzondere micro's hangt samen met het voorkomen van de waardplant. Zo leven de rupsen van Breedgehaakte hermelijnbladroller (*Notocelia trimaculana*), Hoekige mutsjeslichtmot (*Trachycera marmorea*) en Meidoornplatlijfje (*Semioscopis steinkellneriana*) op meidoorn (*Crataegus* spec.). Als soort van berk (*Betula* spec.) werd de Satijnpalpmot (*Capatholechia alburnella*), als soort van populier (*Populus* spec.) de Grijze populierenblad-

FIGUUR 4

Van de Marmeruil (*Polia nebulosa*) werden op 5 juli 2013 20 exemplaren gezien (foto: Sandra Lamberts).

FIGUUR 5

De Prachtmot (*Oncocera semirubella*) werd in 2013 en 2014 veel waargenomen, in 2014 zelfs met meer dan 200 exemplaren (foto: Sandra Lamberts).

roller (*Gypsonoma nitidulana*), als soort van eik (*Quercus spec.*) de Gele spitskopmot (*Ypsolopha sylvella*) en de Armbandmot (*Elegia similella*) en als soort van iep (*Ulmus spec.*) de lepenbladroller (*Acleris kochiella*) waargenomen. Als soort van de linde (*Tilia spec.*) werd de Lindedwergbladroller (*Pammene ignotata*) waargenomen, voor zover bekend de derde waarneming voor Nederland (bron: waarneming.nl 13 januari 2015).

Van de plantensoorten is het veel voorkomende Koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*) de waardplant voor de Veelkleurige bladroller (*Cochylidia ruficollis*), de Gevinde kortsteel (*Brachypodium pinnatum*) voor de Gevinde kortsteelmineermot (*Elachista chrysodesmella*), Wilde marjolein (*Origanum vulgare*) voor de Honinglichtmot (*Pempelia obductella*), Kruisbes (*Ribes uva-crispa*) voor de Kruisbeslichtmot, het Donderkruid (*Inula conyzae*) voor de Gegolfde lichtmot (*Ananea crocealis*) en Grote muur (*Stellaria holostea*) voor de Grijze muurkokermot (*Metriotes lutarea*).

Van de polyfage soorten werden onder meer het Diamantborsteltje (*Acleris cristana*), de Rookkleurige fruitmot (*Grapholita janthinana*) en de Zwarte haakbladroller (*Ancylis upupana*) vastgesteld, alsmede een voor Zuid-Nederland typische bladroller: de Cirkelbladroller

in het verleden op de Sint-Pietersberg zijn gezien (Post, 2011). Echter, het beperkt aantal biotopen waarin geïnventariseerd is en de vangkeuze staan een serieuze vergelijking in de weg.

DANKWOORD

Als eerste een woord van dank aan Natuurmonumenten voor de toestemming om op de Observant nachtvlinderonderzoek te mogen doen, en in het bijzonder aan buitengewoon opsporingsambtenaar Tim Koumans voor zijn aangeboden hulp in het geval van calamiteiten. Marcel Prick, Anton Cox en Frans Cupedo worden bedankt voor hun hulp bij de determinatie van lastiger herkenbare soorten. Een bijzonder woord van dank gaat uit naar Marijn Verbeek die de Lindedwergspanner als eerste op naam bracht. Willy de Prins en Willem Ellis worden bedankt voor het beschikbaar stellen van verspreidingsgegevens en Leo Boon, Sandra Lamberts en Mark de Mooij voor het fotomateriaal. Onze families worden bedankt voor hun begrip en ondersteuning gedurende dit onderzoek.

Summary

MOTHS SURVEYED USING LIGHT TRAPPING ON SINT-PIETERSBERG HILL

During 2013 and 2014, the authors surveyed moths on the Sint-Pietersberg hill near the town of Maastricht, mostly on the southern part of the hill, by trapping them with a white sheet and special light to attract them. Exceptional finds were the Pauper pug (*Eupithecia egenaria*), Netted pug (*Eupithecia venosata*) and Angle-striped sallow (*Enargia paleacea*). Very high numbers of Small white waves (*Asthena albulata*), Grey arches (*Polia nebulosa*) and Lesser-spotted pinion (*Cosmia affinis*) were recorded, and somewhat lower numbers of Haworth's pug (*Eupithecia haworthiata*), Pretty chalk carpet (*Melanthia procellata*)

and Angle-striped sallow (*Enargia paleacea*). *Horisme radicularia* and *Nothocasis sertata* were found as new species for the Netherlands in 2014.

Literatuur

- AG RHEINISCH-WESTFÄLISCHER LEPIDOPTEROLOGEN, 2014. Datenbank Schmetterlinge. 6 november 2014. <http://nrw.schmetterlinge-bw.de>. NRW-Stiftung dem Naturkundemuseum, Karlsruhe (D).
- ELLIS, W.N., D. GROENENDIJK, M.M. GROENENDIJK, M.E. HUIGENS, M.G.M. JANSSEN, J. VAN DER MEULEN, E.J. VAN NIEUKERKEN, & R. DE VOS, 2013. Nachtvinders belicht: dynamisch, belangrijk, bedreigd. De Vlinderstichting/Werkgroep Vlinderfaunistiek, Wageningen/Leiden.
- GUYONNET, A., 2014. Papillon Poitou-Charentes. 6 november 2014. [poitou-charentes.org. Observatoire Régional de l'Environnement, Chasseneuil-du-Poitou \(F\).](http://www.papillon-

</div>
<div data-bbox=)

- LERAUT, P., 2009. Moths of Europe. Volume 2. Geometrid Moths. N.A.P. editions, Verrières le Buisson.
- MICROLEPIDOPTERA.NL, 2014. Atlas van de kleinere vlinders in Nederland. Geraadpleegd mei 2014. www.microlepidoptera.nl.
- POST, F., 2011. Vlinders op de Sint-Pietersberg. Nederlandse Entomologische Vereniging, secties Ter Haar en Snellen, Amsterdam.
- STERLING, P. & M. PARSONS, 2012. Micromoths of Great Britain and Ireland. British Wildlife Publishing Ltd., Gillingham.
- DE VLINDERSTICHTING & WERKGROEP VLINDERFAUNISTIEK, 2014. Vlindernet, versie 2. De informatiebron voor dagvlinders en nachtvinders van de Vlinderstichting. 25 oktober 2014. www.vlindernet.nl.
- WARING, P. & M. TOWNSEND, 2006. Nachtvinders. Veldgids met alle in Nederland en België voorkomende soorten. Tirion, Baarn.